

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра ландшафтної архітектури та фітодизайну

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ННІ лісового і садово-паркового господарства

проф. Р.Д. Василюшин

«19» 05 2023 р.

СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри ландшафтної архітектури та фітодизайну

Протокол № 12 від 5.05.2023 р.

завідувач кафедри ЛА та ФД

проф. О.В. Колесніченко

РОЗГЛЯНУТО

Гарант ОП О. В. Піхало

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Озеленення населених місць

спеціальність 206 «Садово-паркове господарство»
освітня програма «Садово-паркове господарство»
ННІ лісового і садово-паркового господарства

Розробник: доц., к.с.-г.н., доц. Багацька О.М.

Київ – 2023

1. Опис навчальної дисципліни

«Озеленення населених місць»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	206 «Садово-паркове господарство»	
Освітня програма	Садово-паркове господарство	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4,0	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	3	3
Семестр	6	6
Лекційні заняття	30 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.	6 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	75 год.	106 год.
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є професійна підготовка фахівців садово-паркового господарства з питань створення і використання зелених насаджень у населених пунктах. Озеленення населених місць є складовою частиною загального комплексу заходів із планування, забудови і благоустрою населених пунктів.

Завдання дисципліни: оволодіння теоретичними положеннями і здобуття практичних навичок створення на засадах ландшафтної архітектури садово-паркових об'єктів (садів, скверів, бульварів, парків і т.д.) та окремих елементів озеленення – масивів, гаїв, груп, алей, солітерів, боскетів, зелених стін і бордюрів тощо.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- роль міських та приміських зелених насаджень в комплексі заходів боротьби з несприятливими природними явищами;

- значення зелених насаджень в естетичному оформленні та упорядкуванні населених пунктів;
- принципи та нормативи розміщення декоративних насаджень в населених пунктах.

Студенти повинні вміти:

- проектувати найпростіші садово-паркові об'єкти, дотримуючись нормативів, оформлювати їх відповідно до вимог та проводити всі необхідні розрахунки.

Засвоєнню дисципліни сприяє вивчення ботаніки, геодезії, декоративної дендрології, механізації садово-паркових робіт, ландшафтної таксації, екології з основами охорони природи, декоративних розсадників та насінництва тощо.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі вирощування декоративних рослин, фітодизайні та флористиці, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів рослинництва, ландшафтної архітектури, садово-паркового будівництва та екології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК 1. Здатність застосовувати знання зі спеціалізованих підрозділів науки (екології, ботаніки, дендрології, фізіології рослин, генетики та селекції декоративних рослин, ґрунтознавства міських екосистем, агротехніки вирощування декоративних рослин, проектування, формування та експлуатації компонентів садово-паркових об'єктів, захисту декоративних рослин від шкідників та хвороб, механізації садово-паркових робіт тощо).

ФК 3. Здатність проектувати, створювати й експлуатувати об'єкти садово-паркового господарства.

ФК 10. Здатність проводити інвентаризацію зелених насаджень.

ФК 12. Здатність розробляти концептуальні та інноваційні проектні рішення з планування комплексних зелених зон міста, об'єктів ландшафтної архітектури та дизайну зовнішнього середовища.

додаткові (фахові) компетентності (СК):

СК 15. Здатність здійснювати фітооптимізацію антропогенно змінених ландшафтів, різного функціонального призначення з врахуванням особливостей умов урболандшафтів.

Програмні результати навчання (ПРН) ОП:

ПРН 4. Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства.

ПРН 7. Володіти навичками працювати самостійно та як лідер, отримувати результат за обмеженого часу з наголосом на професійну

сумлінність під час вирощування декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства.

ПРН 9. Проектувати та організовувати заходи із вирощування садивного матеріалу декоративних деревних рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.

додаткові програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 18. Демонструвати знання щодо сучасних та інноваційних методів проектування об'єктів різного функціонального призначення, будівництва, експлуатації та підвищення їх біологічної стійкості, екологічних принципів використання природних ресурсів в умовах урбанізованого середовища.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Система зелених насаджень населеного пункту														
Тема 1. Вступ. Роль зелених насаджень в системі населеного пункту	6	4	2	-			2	10						10
Тема 2. Система озеленення в містах	7-11	14	8	2			9	20	2					18
Тема 3. Тематика, нормативи проектування і проектні матеріали	12-13	20	4	2			10	10						10
Тема 4. Проектування міських скверів	14-15	22	4	4			14	22		2				20
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>		60	18	8			35	62	2	2				58
Змістовий модуль 2. Основи проектування садово-паркових об'єктів														
Тема 5. Типи посадок дерев і кущів	16-17	16	4	4			8	10	1					9
Тема 6. Вертикальне озеленення в населених пунктах	18	10	2	-			8	10	1					9
Тема 7. Квіткове оформлення населених пунктів. Газони: класифікація та значення для озеленення населених місць	19	12	2	1			9	14	2	2				10

Тема 8. Озеленення міських вулиць	20	12	2	2			8	12		2			10
Тема 9. Особливості проведення посадкових робіт в населених пунктах	21	10	2	-			8	12	2				10
Разом за змістовим модулем 2		60	12	7			40	58	6	4			48
Усього годин		120	30	15			75	120	8	6			106

4. Теми семінарських занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

5. Теми практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вивчення умовних позначень та правил оформлення опорного плану, генплану, дендроплану.	2
2	Вивчення нормативних документів, пов'язаних з проектуванням та створенням садово-паркових об'єктів різного функціонального призначення.	2
3	Проект створення міського скверу. Виконання опорного та генплану міського скверу в масштабі 1:500. Відповідне оформлення графічного матеріалу. Написання пояснювальної записки до проекту та проведення відповідних розрахунків	4
4	Модульна контрольна робота №1	2
5	Проект створення алеї або бульвару. Оформлення плану та поперечного розрізу алеї або бульвару. Побудова перспективи та оформлення роботи.	2
6	Ознайомлення з прийомами озеленення вулиць, будинків, адміністративних споруд, скверів, садів та парків. Виконання ландшафтного аналізу стану зелених насаджень на конкретній території.	1
7	Модульна контрольна робота №1	2
Разом		15

6. Теми лабораторних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Аналіз системи озеленення міста	35
2.	Вивчення прийомів озеленення вулиць	40
Разом		75

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Контрольні питання:

1. Що вивчає дисципліна "Озеленення населених місць"?
2. В чому полягає екологічне значення зелених насаджень в населених пунктах?
3. Перерахуйте соціально-естетичні функції зелених насаджень?
4. В чому полягає містобудівельна й архітектурно-художня функції зелених насаджень?
5. Перерахуйте основні принципи розміщення зелених насаджень в населених пунктах.
6. Які типи систем озеленення населених пунктів Ви знаєте?
7. Охарактеризуйте та наведіть кількісні показники системи озеленення м. Києва.
8. Охарактеризуйте та наведіть кількісні показники системи озеленення населеного пункту проживання.
9. Дайте визначення та наведіть основні цифри рівня озеленення.
10. Що таке норма озеленення? Від яких факторів залежить показник норми озеленення? Які поправки враховуються при розрахунках норми озеленення населеного пункту? Назвіть показники.
11. Що таке забезпеченість зеленими насадженнями? Яка забезпеченість зеленими насадженнями в Україні?
12. Які прийоми планування зелених насаджень Ви знаєте?
13. Дайте повну характеристику регулярного прийому планування.
14. Дайте повну характеристику пейзажного прийому планування.
15. При створенні яких об'єктів доцільно дотримуватись регулярного прийому планування в населених пунктах? Чому?
16. При створенні яких об'єктів доцільно дотримуватись пейзажного прийому планування в населених пунктах? Чому?
17. Назвіть типи посадок дерев?
18. Що таке солітер? Яких вимог слід дотримуватись при проектуванні солітерів у різних прийомах планування зелених насаджень?
19. Які лінійні посадки дерев та кущів Ви знаєте? Дайте визначення, наведіть основні нормативи.
20. Що таке алея?
21. Які типи алей Ви знаєте? З яких видів рослин доцільно створювати ажурні та затінкові алей?
22. Які функції виконують рядові посадки в озелененні населених місць?

23. Наведіть мінімальні нормативні віддалі посадки дерев і кущів від споруд (за даними ДБН Б.2.2-12:2018).

24. Які типи посадок кущів Ви знаєте?

25. Дайте визначення живоплоту. Наведіть класифікацію та нормативи посадки живоплотів.

26. В чому полягає фітоценотичний (типологічний) принцип композиції декоративних насаджень?

27. В чому полягає Фізіономічний (художньо-декоративний) принцип композиції декоративних насаджень?

28. В чому полягає екологічний принцип композиції декоративних насаджень?

29. Що таке вертикальне озеленення?

30. Які прийоми вертикального озеленення Ви знаєте?

31. Які є типи посадок витких рослин?

32. Які функції виконують виткі рослини в населених пунктах?

33. Які можливості використання вертикального озеленення в населених пунктах?

34. Назвіть види опор для витких рослин?

35. Які природні і штучні опори для ліан Ви знаєте?

36. Назвіть основні принципи квіткового оформлення в озелененні міст та селищ.

37. Які прийоми квіткового оформлення в озелененні міст та селищ залежно від призначення і місця розташування Ви можете назвати?

38. Перерахуйте типи квітників, що відносяться до регулярного квіткового оформлення.

39. Перерахуйте типи квітників, що відносяться до пейзажного квіткового оформлення.

40. Перерахуйте особливості квітково-декоративного оформлення різних елементів планувальної структури міста.

41. Що таке газон? Які типи газонів Ви знаєте?

42. Назвіть функції газонів в озелененні населених місць.

43. Які питання вирішуються при розробці проектів озеленення?

44. Назвіть групи тематики проектування в озелененні населених місць.

45. Які категорії об'єктів планування за значенням і складністю?

46. Що включає в себе архітектурно-планувальне завдання на проектування об'єктів?

47. Перерахуйте етапи проектування об'єктів залежно від їхньої складності.

48. Що повинні включати матеріали на проектування?

49. Які основні вихідні матеріали для проектування садово-паркового об'єкту?

50. Що включає програма на проектування міських парків і районних ПКіВ, спортивних, дитячих, лісопарків, замських парків, зон відпочинку?

51. Що включає програма на проектування садів мікрорайонів, території НДІ, вузів, сади при клубах, школах, скверів, бульварів?

52. Що включає програма на проектування озеленення територій при лікарнях (сади), промислових підприємствах?
53. Що включає програма на проектування озеленення ботанічних парків, меморіальних комплексів?
54. Що включає програма на проектування об'єктів озеленення санітарно-захисних зон і спеціального призначення?
55. Перерахуйте та опишіть які креслення входять до складу проекту?
56. Що входить до робочої документації?
57. Наведіть класифікацію і призначення скверів.
58. Які основні принципи проектування скверів на площах?
59. Перерахуйте основні принципи проектування скверів на вулицях.
60. Основні принципи озеленення скверів.
61. Наведіть елементи системи озеленення та типи зелених насаджень на вулицях і дорогах.
62. Які принципи розміщення зелених насаджень на міських вулицях?
63. Значення та правила влаштування бульварів і набережних.
64. Особливості озеленення житлових районів та кварталів.
65. Перерахуйте елементи озеленення житлового району та наведіть нормативи.
66. Особливості озеленення дошкільних установ.
67. Особливості та нормативи створення зелених насаджень на території шкіл.
68. Особливості та нормативи озеленення промислових підприємств.
69. Особливості та нормативи озеленення території лікувальних установ.
70. Які основні принципи створення санітарно-захисних смуг.
71. Наведіть які основні принципи озеленення сільських населених пунктів?
72. Значення та принципи створення дендрологічних та ботанічних садів.

Тести:

1. Озеленення населених місць – це:	
1	правила по утриманню зелених насаджень
2	система зелених насаджень населеного пункту
3	комплекс робіт із створення та використання зелених насаджень
4	посадка, пересадка і догляд за рослинами
2. За якими ознаками класифікують зелені насадження в системі міста?	
1	декоративною
2	систематичною
3	територіальною
4	функціональною
3. Від садово-паркового мистецтва якої країни беруть свій початок пейзажні прийоми планування?	
1	Китай
2	Японія
3	Україна
4	Англія

4. Якому прийому планування притаманні прямолінійні доріжки, рядові, лінійні посадки деревних та кущових рослин, правильної геометричної форми квітники та водойми?	
1	регулярному
2	пейзажному
3	змішаному
4	усім прийомам
5. Якого прийому планування доцільно дотримуватись у парках, призначених для спокійних форм відпочинку, в ботанічних садах, лісопарках та природних парках?	
1	регулярного
2	пейзажного
3	змішаного
4	немає значення
6. Який садово-парковий об'єкт призначений для вивчення біології рослин, розробки способів захисту і розведення, компонування і захисту унікального генофонду флори, еколого-пізнавальної роботи серед населення?	
1	зоопарк
2	ботанічний сад
3	декоративні розсадники
4	насадження на вулицях
7. Для яких рослин характерні наступні типи посадок: пристінні, трельяжні, пристовбурні, звисаючі та гірлянди?	
1	дерева I величини
2	дерева II величини
3	виткі рослини
4	кущі та кущики
8. Як називають озеленену смугу вздовж транспортної магістралі, яку використовують для пішохідного руху і короткотривалого відпочинку?	
1	бульвар
2	алея
3	вуличні посадки
4	захисні насадження
9. Як називається упорядкована та озеленена ділянка на площі чи вулиці, яка є елементом архітектурно-художнього оформлення населених місць, призначена для короткотривалого відпочинку населення?	
1	вулиця
2	алея
3	бульвар
4	сквер
10. Яка може бути величина скверу?	
1	від 0,1-0,2 до 4-5 га та більше
2	до 2 га
3	3-5 га
4	0,2-3 га
11. Яка ширина санітарно-захисної зони повинна бути для підприємств I класу шкідливості?	
1	500 м

2	300 м
3	200 м
4	1000 м
12. Які посадки у вуличних насадженнях є найбільш доцільними для захисту пішоходів від шуму?	
1	смуги змішаних посадок (дерева та кущі) між проїжджою частиною та тротуарами
2	високі дерева в поєднанні із деревами другої величини
3	дерева і газони вздовж вулиць з двох сторін
4	кущі в поєднанні з газонами
13. Як називаються високодекоративні за архітектонікою, формою крони, характером цвітіння, кольором та орнаментом листя дерева, що розміщують окремо на передньому плані, в зручному для оглядання відкритому місці на газоні?	
1	дерево-акцент
2	група
3	масив
4	солітер
14. Яка площа живлення дерев першої величини?	
1	15-20 м ²
2	10-15 м ²
3	25-40 м ²
4	50 м ²
15. Як називається форма квіткового насадження, яка має різноманітні геометричні форми, виконана з ухилом від центру і яку влаштовують на площах, в парках, скверах, на перетині доріг, біля будівель, фонтанів?	
1	клумба
2	бордюр
3	стрічка
4	рабатка
16. Як називається креслення в масштабі 1:500, на якому зображений об'єкт в проєктованих межах і на якому показані існуючі та запроектовані насадження з позначенням типів посадок, відкриті газонні простори, водойми, дорожньо-стежкова мережа, площадки, малі форми, споруди входи і на полях якого наводиться експлікація, умовні позначення, орієнтація за сторонами світу?	
1	генплан
2	дендроплан
3	опорний план
4	посадкове креслення
17. Як називається спеціальна опора для витких рослин у вигляді легкого арочного, напіварочного, галерейного або навісного перекриття доріжок, або частини площадок, під якими розміщуються місця для відпочинку?	
1	альтанка
2	пергола
3	навіс
4	трельяж
18. До яких насаджень за функціональною ознакою належать насадження при школах, технікумах, вищих навчальних закладах і має вигляд озелених територій?	
1	загального користування
2	обмеженого користування

3	спеціального призначення
4	приватного користування
19. Як називається схема розміщення об'єкта в плані міста чи району?	
1	опорний план
2	карта об'єкту
3	ситуаційний план
4	генплан
20. До якого виду озеленення відносяться елементи озеленення фасадів будівель, паркових споруд, спеціальних ажурних споруд, вертикальних стін та інших об'єктів?	
1	рядові посадки дерев
2	живоплоти
3	озеленення за допомогою деревних та кущових рослин
4	вертикальне озеленення
21. Які етапи включає процес створення садово-паркового об'єкту?	
1	передпроектний та проектний
2	створення та догляд за насадженнями
3	проектування, будівництво, догляд за насадженнями та їх формування
4	проектування та створення об'єкту
22. Що зображено на даному рисунку?	
1	бульвар
2	набережну
3	озеленення транспортної магістралі
4	алею
23. На які елементи поділяють насадження обмеженого користування мікрорайонів і кварталів?	
1	декоративні та захисні
2	декоративні, захисні, розмежувальні, маскувальні, палісадів
3	захисні, розмежувальні, палісади
4	розмежувальні, палісади та маскувальні
24. Яких принципів слід дотримуватись при проектуванні озеленення дитячого садка?	
1	по всьому зовнішньому периметру ділянка повинна бути обсаджена рядами дерев та кущів, які утворюють щільну смугу, яка захищає територію дитячого садка від вітру, пилу, шуму
2	господарський двір та будівлі підсобного призначення, а також проїзди повинні бути відділені від іншої території густими лінійними посадками
3	різного призначення майданчики відділяються один від одного рядами та групами кущів і дерев

4	за допомогою насаджень повинно бути забезпечене часткове затінення площадок, призначених для ігор, сну та їжі
5	в асортименті рослин, не повинно бути колючих рослин, а також рослин з отруйними листками, квітами або плодами
25. Який відсоток території потрібно відводити для озеленення лікувальних установ?	
1	60%
2	20%
3	40%
4	90%
26. Що зазначено на даній схемі буквою Б?	
1	зона озеленення промислового підприємства
2	лісові масиви
3	розмежувальні насадження між підприємством та житловими будинками
4	санітарно-захисна зона між промисловим підприємством та селітебною територією
27. Однією із важливіших експозицій в ботанічних садах, що являє собою зібрання живих деревних та кущових рослин, які можуть рости в умовах відкритого ґрунту є:	
1	експозиція
2	ліанарій
3	дендрарій
4	коніферетум
28. До складу якої колекції дендрарію входять сирінгарій, розарій, сад рододендронів і т.д.?	
1	монокультурні сади
2	кам'янистих садів
3	коніферетуму
4	господарсько-цінних рослин
29. Яка мінімальна віддаль посадки дерев і кущів від зовнішніх стін будівель і споруд?	
1	5 і 1,5 м
2	5 і 3 м
3	0,7 і 0,5 м
4	2-2,5 і 1,5 м
30. Скільки кущів можна посадити на 3 м в однорядній низькій стриженій огорожі?	
1	16 шт.
2	22 шт.
3	9 шт.
4	6 шт.

9. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються словесні, наочні та практичні методи навчання.

Словесні методи навчання:

- лекція – це метод навчання, який передбачає розкриття у словесній формі сутності явищ, наукових понять, процесів, які знаходяться між собою в логічному зв'язку, об'єднані загальною темою. Лекція використовується, як правило, в старших класах і вищих навчальних закладах. Окрім навчальних (академічних) лекцій є публічні. До кожного з видів названих лекцій висуваються певні вимоги щодо їх підготовки і проведення.

Чільне місце в групі словесних методів посідає метод роботи з книгою. Належність його до цієї групи дещо умовна. Студенти мають усвідомлювати, що основним джерелом отримання наукової інформації є книга. Тому так важливо навчити студентів методам і прийомам самостійної роботи з нею: читання, переказ, виписування, складання плану, таблиць, схем та ін.

Наочні методи передбачають, передусім, використання демонстрації та ілюстрації:

- демонстрація – це метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їхньому натуральному вигляді, в динаміці.

- ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (фотографії, малюнки, схеми, графіки та ін.).

Практичні методи навчання спрямовані на досягнення завершального етапу процесу пізнання. Вони сприяють формуванню умінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретного розділу, теми:

- лабораторна робота передбачає організацію навчальної роботи з використанням спеціального обладнання та за визначеною технологією для отримання нових знань або перевірки певних наукових гіпотез на рівні досліджень.

Використовуються аналітичні та графічні методи, а також інформаційна платформа Elearn.

10. Форми контролю

В межах кожного модулю проводяться опитування у вигляді тестових завдань, які визначають рівень засвоєння студентами теоретичного і практичного матеріалу із вищезазначених тем.

По закінченню курсу студенти складають іспитовий тест, який засвідчує рівень індивідуальної їх підготовки із курсу «Озеленення населених місць».

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (Затверджене Вченою радою НУБіП України протокол від 26.04.2023 р. № 10).

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

12. Навчально-методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Озеленення населених місць» / А. І. Кушнір, О. А. Суханова, О. М. Багацька. Київ : Видачничий центр НУБіП України, 2009. 86 с.

13. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Безлюбченко О. С. Планування і благоустрій міст : навч. посібник. для студентів усіх форм навчання та слухачів другої вищої освіти за напрямом підготовки 0921 (6.060101) – «Будівництво» / О. С. Безлюбченко, О. В. Завальний, Т. О. Черносова; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х. : ХНАМГ, 2011. 191 с.

2. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць : підручн. / В. П. Кучерявий, В. С. Кучерявий. Львів : Новий Світ-2000, 2021. 666 с

3. Романча Л. В. Озеленення села / Л. В. Романча. Київ : Урожай, 1989. 84 с.

4. Тихонов В. І. Озеленення міст і селищ / В. І. Тихонов, В. Ф. Петренко, В. А. Садова. Київ : Будівельник, 1990. 208 с.

Допоміжні

1. Багацька О. М. Рекомендації щодо використання культивованих дерев'янистих ліан у вертикальному озелененні м. Києва / О. М. Багацька. Київ : Видачничий центр НУБіП України, 2008. 50 с.

2. Безлюбченко О. С. Планування і благоустрій міст : навч. посібник для студентів усіх форм навчання та слухачів другої вищої освіти за напрямом підготовки 0921 (6.060101) – «Будівництво» / О. С. Безлюбченко, О. В. Завальний, Т. О. Черносова. Харків : ХНАМГ, 2013 191 с.

3. Благоустрій міст та населених пунктів : інформаційно-аналітичний збірник. упоряд. С. В. Коваленко. Київ : Мін-во будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України, 2006. 80 с.

4. Білоус В. І. Садово-паркове мистецтво: Коротка історія розвитку та методи створення художніх садів. Київ : Наук. світ, 2001. 299 с.

5. Вертикальное озеленение зданий и сооружений / УкрНИИИнжпроект. Киев : Будивельник, 1980. 128 с.

6. Краткий справочник архитектора : Ландшафтная архитектура / Под ред. И. Д. Родичкина. Киев : Будивельник, 1990. 336 с.

7. Кучерявий В.П. Деревя, чагарники, ліани в ландшафтній архітектурі : навч. посібник / [В.П. Кучерявий, Р.Б. Дудин та ін.]. Львів : Кварт, 2004. 138 с.

8. Кушнір А. І. Методичні вказівки до вивчення дисципліни „Озеленення населених місць” студентами за напрямом 1304 – „Лісове та садово-паркове господарство” / А. І. Кушнір, О. А. Кушнір. Київ : Вид. НАУ, 2004. 47 с.

9. Ландшафтная архитектура : довідник термінів / В. П. Кучерявий, Р. Б. Дудин, Т. М. Левусь. Львів : Компанія «Манускрипт», 2010. 156 с.

10. Лаптев А. А. Справочник работника зеленого строительства / А. А. Лаптев, Б. А. Глазачев, А. С. Маяк. Киев : Будивельник, 1984. 152 с.

11. Остапенко Б. Ф. Озеленение сельских населенных мест: Учеб. пособие / Б. Ф. Остапенко, А. Д. Жирнов. Харьков: Харьковский СХИ им. В. В. Докучаева, 1973. 212 с.

12. Правила утримання зелених насаджень у населених пунктах України. Київ, 2006. 41 с.

13. Проектування міських територій : підручник : [у 2 ч.] / [за ред. І. Е. Линник, О. В. Завального] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. Ч. 2. 544 с.

14. Рубцов Л. И. Справочник по зеленому строительству / Л. И. Рубцов, А. А. Лаптев. Киев : Будивельник, 1971. 312 с.

15. Рубцов Л. И. Деревья и кустарники в ландшафтной архитектуре. Справочник / Л. И. Рубцов. Киев : Наукова думка, 1977. 272 с.

16. Фомін І. О. Основи теорії містобудування : підручник / І. О. Фомін; Ін-т змісту і методів навчання, Київ. держ. техн. ун-т буд-ва і архіт. Київ : Наукова думка, 1997. 191 с.

Інтернет-джерела

1. Планування і благоустрій міст. [Електронний ресурс]. – [http://eprints.kname.edu.ua/21795/1/%D0%A1%D0%AE_%D0%BF%D0%B5%D1%87_%D0%B2%D0%B0%D1%80_%D0%BF%D0%BB2010_%D0%BF%D0%BE%D0%B7.5%D0%9D_%D0%9F%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D0%B5_\(%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B0\).pdf](http://eprints.kname.edu.ua/21795/1/%D0%A1%D0%AE_%D0%BF%D0%B5%D1%87_%D0%B2%D0%B0%D1%80_%D0%BF%D0%BB2010_%D0%BF%D0%BE%D0%B7.5%D0%9D_%D0%9F%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D0%B5_(%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B0).pdf).

2. ДБН Б.2.2-12:2019 Планування і забудова територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/06/B2212-IB.pdf>.

3. ДБН Б.2.2-12:2019 Планування і забудова територій. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/12/19.1.-DBN-B.1.1-152012.-Sklad-ta-zmist-generalnogo-pla.pdf>.

4. ДБН А.2.2-3:2014 Склад та зміст проектної документації на будівництво. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/12/6.1.-DBN-A.2.2-32014.-Sklad-ta-zmist-proektnoyi-dokumen.pdf>.